

PÈL & PLOMA ÉS EL PÒDCAST DEL MUSEU NACIONAL D'ART DE CATALUNYA I BIBLIOTEQUES DE BARCELONA QUE FUSIONA ART I LITERATURA.

A cada episodi, un autor proposa un text propi, inspirat en una obra d'art del Museu, que és el punt de partida d'una conversa relaxada sobre la literatura, l'art i la vida en general.

A continuació podeu llegir el text de **Raül Garrigasait** que l'autor relaciona amb l'obra *Home cactus I* de **Juli González**.

El missatge

Quan ja tenia assegurada la submissió de Milet, el Gran Sobirà de Pèrsia va convidar el tirà de la ciutat grega, Histieu, a instal·lar-se a la capital de l'imperi, recordant-li que eren molt amics i que els amics no se separen. Un gineceu ben atapeït i un regiment d'eunucs, encara que no el fessin sentir com a casa, l'ajudarien a passar l'estona —els mesos, els anys—. Durant aquell captiveri de luxe, Histieu, que tenia prohibit enviar missatges als compatriotes, no es podia estar de pensar en els carrers salabrosos de Milet. Quan no ho aguantava més, a les hores del crepuscle, anava a plorar al gineceu entre dones de totes les nacions, entre les paraules incomprensibles que es deien. Després assistia com un senyor al banquet imperial i somreia al Gran Sobirà.

Un dia que la nostàlgia ja no el deixava viure va fer cridar el seu esclau més fidel, es va tancar amb ell dins la seva cambra privada i va donar l'ordre que no els destorbessin. Era un noi lluminós, que el tirà havia vist créixer al seu antic palau. Agafant-lo per la mà, el va acostar a la cadira d'ivori i ametistes en què rebia les visites importants. «Seu, sisplau.» Aquelles deferències torbaven el noi; un temor groc li va recórrer el cos. Histieu el va mirar als ulls llargament, com no ho havia fet mai. «Confia en mi.» El va lligar amb una corda d'espert, fort, més fort, tant que se li encetaven les articulacions, i el va emmordassar.

El va rapar amb delicadesa. Després, amb un punxó, va tatuar-li al cap, lletra per lletra, amb una seguretat parsimoniosa, el crit REBEL·LEU-VOS. Acabada de traçar l'última lletra, va fer un somriure somiós, esquitxat de taques minúscules de sang. Va treure la mordassa a l'esclau, li va prendre la mà, l'hi va omplir de petons. «T'hauràs de quedar uns quants dies en aquesta habitació.» Van ser setmanes, fins que li van tornar a créixer els cabells.

«Corre fins a Milet i digues al meu gendre que et talli els cabells ben arran.»

L'esclau va córrer.

Va arribar a Milet, el van rapar i va esclatar la revolta. Al començament semblava una festa primaveral, amb alarits d'alegria, meutes i vi a dolls, però sense l'ordre reconfortant de les cerimònies. Ell no hi participava, ningú no l'hi havia convidat. Passejava pels carrers, feia de tant en tant algun servei que li permetia matar la gana, observava com l'excitació s'anava concentrant, covant, espescent en una pasta moradenc, enganxifosa. El temps no transcorria, com si l'exaltació ja fos la victòria. Finalment va aparèixer l'exèrcit persa. I van calar foc a les cases i al temple d'Apol·lo. I van violar les dones. I enmig de la cridòria, de les cares d'horror que corrien d'un costat a l'altre, de les cames que fugien sense memòria, dels membres amputats i encara mig vius, l'esclau estava paralizat, al marge del que passava, com si ningú no el pogués veure, i no entenia res, i pensava en el seu amo, i potser es preguntava en què li havia fallat.

Quan a la ciutat ja només hi quedaven espectres, no va gosar tornar a la capital de l'imperi. Si ho hagués fet potser hauria trobat Histieu podrint-se amb una soga al coll a la porta de ponent, o anant-se'n discretament com qui es retira d'una orgia, o aconsellant al Gran Sobirà una bona manera de sufocar la revolta, però el fet és que no va tornar.

S'expliquen diverses històries sobre la fi de l'esclau. Hi ha qui diu que va fugir a la muntanya i va inventar un culte nou, que consistia a rapar-se cada primavera i gratar-se el cap amb un sílex punxent.

D'altres contenen que va emprendre un llarg pelegrinatge per les viles de la costa dominada pels perses, buscant un savi que li expliqués el sentit de la seva marca. Quan es rapava i ensenyava el tatuatge, la gent, espantada, es negava a oferir-li taula i llit. Mig mort de gana, es va fer mercenari del Gran Sobirà, es va aventurar cap a llevant, va sotmetre ciutats i països sencers amb una ràbia que potser li venia d'aquell magma caòtic que l'havia envoltat a Milet. De vell, en una terra desconeguda on no parlava grec ningú, es gloriava d'haver segut al tron d'ivori i safirs del rei de Jònia i d'haver merescut els seus honors més secrets.

També expliquen que després de la derrota un savi desencantat va ensenyar-li molt lentament a llegir i a escriure. Primer li va fer aprendre totes les lletres menys les de REBEL·LEU-VOS i va fer-li desxifrar durant mesos paraules absurdes i textos lipogramàtics. L'esclau tenia la sensació que les coses pesaven menys, que es difuminaven, que ell començava a flotar. El món, quina cosa més fina. Quan ja excel·lia en aquests entreteniments, el savi, amb posat impassible, va dibuixar davant seu les vuit lletres que faltaven. Assaboria aquella fracassa, escoltava aquell trepig, aquelles pedretes que rodolaven pel precipici. Li va fer llegir una narració de la revolta, escrita per un exiliat amb totes les lletres de l'alfabet, també les de la revolta. A l'esclau se li envermellien els ulls. A l'últim el savi el va rapar, li va sostenir un mirall a sobre, inclinat endavant, i li'n va posar un altre a les mans perquè pogués llegir el missatge que portava inscrit al cap. Els dos miralls es van esmicolar a terra, l'esclau va fugir muntanyes enllà. Va buscar un poble aïllat, lliure de lletres i de savis. No va tornar a llegir mai més.

Barcelona, 2014
Revisat el 2024

© del text, Raül Garrigasait

La primera versió d'aquest conte es va publicar dins el volum col·lectiu
Tot és possible. 43 narradors de la Catalunya central, L'Albí, 2014.